

С Т А Н О В И Щ Е

От: доц. д-р Георги Георгиев Пенчев;
Университет за национално и световно стопанство, София;
катедра „Национална и регионална сигурност“;
научно направление: 3.8 Икономика, научна специалност:
Икономика и управление (отбрана и сигурност)

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност *Икономика и управление (Икономика на отбраната и сигурността)* в УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Александър Руменов Йолов*

Тема на дисертационния труд: *Изследване влиянието на социално-икономическите фактори върху политическата радикализация в държави от Европейския съюз*

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 795/21.03.2024 г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра „Национална и регионална сигурност“, факултет „Икономика на инфраструктурата“ на УНСС по научна специалност *Икономика и управление (Икономика на отбраната и сигурността)* съгласно Заповед на Ректора на УНСС № 1212/16.05.2017 г. Обучението е осъществено в редовна и задочна форма през периода 28.03.2017 г. до 28.03.2024 г., когато Александър Йолов е отчислен с право на защита със Заповед на Ректора на УНСС № 855/26.03.2024 г.

Познавам Александър Йолов, като негов научен ръководител от 2017 година, когато започна своето обучение в докторантска програма към катедра „Национална и регионална сигурност“ на УНСС. Като редовен и задочен докторант той изпълняваше отлично всички задължения и задачи

които Катедрата му възлагаше. Мога с пълна увереност да твърдя, че Александър Йолов се разви като добросъвестен и задълбочен млад учен по време на обучението си и показва отлични способности за провеждане на самостоятелни и сложни изследвания. Той участва в два проекта като редовен докторант. В личен план г-н Йолов е успешен мениджър в голяма фирма предоставяща ИТ услуги.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният дисертационен труд е *структуриран* в увод, три глави, изводи и препоръки с *обем* 142 страници. Представени са още списъци на съкращенията, фигурите и таблиците (всички по 1 стр.); Използвана литература (8 стр.) и едно приложение (31 стр.). Структурата е подредена в логиката на идентификация и описание на проблема на изследване, анализ на научната литература по въпроса и избор на подход и метод на изследване и накрая, приложение на метода. Всяка глава завършва с изводи, което облекчава потребителя на изследването.

Дисертационния труд е посветен на *актуална и важна тема*, която придобива все по-голямо значение в съвременния политически и икономически живот. Търсенето на стабилни и количествени методи за оценка на политическата радикализация и влияещите ѝ фактори е сериозен теоретико-приложен проблем.

В тази връзка, авторът на изследването си поставя *цел* да идентифицира и тества модел който да оценява влиянието на социално-икономическите условия и фактори върху нивата на политическа радикализацията. Поставени са *пет задачи*, които са логично следствие от целта и са развити и изпълнени в описаната по-горе логика на структуриране на изследването, като е добавено изискването за верификация и валидация на предложения модел.

Обект на изследването е „политическата радикализация в обществото“, а предмет е „изследването на социално-икономическите фактори, които водят до политическа радикализация. Издигната е *тезата*, че съществуват обективни социално-икономически фактори които оказват влияние върху политическата радикализация. Тези фактори са измерими и с помощта на съществуващи научни подходи и модели тези влияния могат да бъдат моделирани и изучени.

Използваната научна литература съдържа 76 източника на български и английски езици, което показва отличната осведоменост на докторанта за съвременното развитие и достижения в научната литература.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

В резултат на изследването е представен, тестван, верифициран и валидиран модел за въздействието на социално-икономическите фактори върху политическата радикализация, използващ подхода на моделиране със структурни уравнения. Използваните теоретични конструкти, като ненаблюдаеми променливи се оказват подходящи и предложените връзки на посредничество са значими и отговарят на наблюдаваните променливи с изключение на един теоретичен конструкт – този за насилствената радикализация. Статистически (и пространствено) развитието на политическото насилие не може да бъде директно обяснено чрез социално-икономическите и политически въздействия. Този резултат излиза извън основното течение в научната литература и подкрепя непопулярните теории за значението на лидерството и ситуативните условия за раждането на насилствени движения в политическата практика и теория.

Изследването съдържа отличен преглед на научната литература. Резултатите от прегледа са използвани съзнателно и задълбочено при създаването на модела и потвърждаването на издигнатата теза. Използваните данни са логично подбрани и използвани добросъвестно. Авторът умело приспособява наличните данни към теоретичните постановки на изследването.

Трябва да се отбележи и факта, че Александър Йолов изпълнява педантично всички етапи на създаване, оценка и валидиране на модела приети в научната литература посветена на подхода на моделиране със структурни уравнения, включително и експеримента за оценка на статистическата мощност на модела. Според изследване на Бенгт Мутен много малко са изследователите, които изобщо се заемат с тази важна, но тежка проверка.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Представеното изследване претендира за пет научни и научно-приложни приноса. Приемам всички идентифицирани приноси.

Тези приноси са значими и могат да бъдат обобщени с твърдението, че научната общност изследваща политическата радикализация и пораждащите я фактори разполага с нов интересен и сериозно обоснован модел който заслужава подходящ дебат и разпространение.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Авторът представя пет публикации на български език публикувани в сборници от проведени конференции (четири) и списание с научна редакция.

Публикациите отразяват елементи от работата на автора по изследването и дават достатъчно добра осведоменост на научната общност за представения труд.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът отразява коректно съдържанието на дисертацията и представя точно всички аспекти на изследването и постигнатите научни и научно-приложни резултати.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Като научен ръководител нямам съществени забележки към представения труд. Александър Йолов бързо и акуратно редактира своята работа и отрази забележките и препоръките от проведените няколко обсъждания в катедра „Национална и регионална сигурност“.

В същото време, може да се направи препоръка за последващо по-широко разпространение на резултатите от настоящото изследване. В бъдещите публикации колегата Йолов е необходимо да съобрази своята научна задълбоченост с гледната точка на читателя на изследването и да се стреми да „облекчи“ и да изяснява своя изказ в иначе отличния си стил на писане.

8. Заключение

Дисертационният труд представя оригинално, задълбочено и добросъвестно проведено, завършено изследване, посветено на актуален проблем на сигурността на съвременната социална, политическа и икономическа среда. Той отговаря на изискванията за придобиване на ОНС „Доктор“, зададени в ЗРАСРБ, в т.ч. чл. 2б, ал. 2 и 3 и правилника за неговото прилагане, а също и на изискванията на Университета за национално и световно стопанство.

Всичко това ми дава основание да предложа с пълна увереност на Уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ в научно направление 3.8. Икономика, научна специалност Икономика и управление (икономика на отбраната и сигурността) на Александър Йолов.

Дата: 17 май 2024 година
гр. София

Подпис: .....
(Георги Пенчев)